

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	XII
สารบัญรูปภาพ	XIII
บทที่	
1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา	11
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	15
3. ขอบเขตของการวิจัย	16
3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	16
3.2 ขอบเขตด้านประชากร	18
3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา	18
4. กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย	19
4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Theoretical Framework).....	19
4.2 สมมติฐานการวิจัย.....	21
5. คำถามการวิจัย.....	21
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	22
7. คำนิยามศัพท์เฉพาะ	22
2 การทบทวนวรรณกรรมและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
1. หลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	24
1.1 หลักการพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	26

บทที่

หน้า

1.1.1 ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม (Crime Control Model)	28
1.1.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)	29
1.1.3 ทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษ	30
1.1.4 วัตถุประสงค์ในการลงโทษ	35
1.2 องค์การและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	36
2. ระบบในการดำเนินคดีอาญาที่มีประสิทธิภาพ	44
2.1 การดำเนินคดีอาญา (Criminal Proceeding).....	45
2.1.1 แนวความคิดในการดำเนินคดีอาญา	45
2.1.2 หลักการดำเนินคดีอาญา	46
2.1.3 หลักการดำเนินคดีอาญาที่มีประสิทธิภาพ	48
2.1.4 แนวความคิดว่าด้วยอำนาจในการยุติคดีอาญา	54
2.1.5 การตรวจสอบถ่วงดุลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	55
2.1.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายเพื่อประโยชน์สาธารณะ	61
2.1.7 การนิติบัญญัติ.....	62
2.1.8 การทำให้ผลลัพธ์จากการไต่ถามข้อพิพาทมีผลผูกพันทางกฎหมาย	67
2.2 หลักการระงับข้อพิพาทเพื่อลดปริมาณคดีอาญา.....	69
2.2.1 หลักการลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization).....	69
2.2.2 การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก	75
3. มาตรการ วิธีการ รูปแบบการระงับข้อพิพาทเพื่อลดปริมาณคดีระหว่างประเทศ และต่างประเทศ	110
3.1 รูปแบบการระงับข้อพิพาททางอาญาหลักกฎหมายระหว่างประเทศ....	110
3.1.1 กฎบัตรสหประชาชาติว่าด้วยการระงับกรณีพิพาทโดยสันติ	111
3.1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	111
3.1.3 แนวทางสหประชาชาติว่าด้วยบทบาทของอัยการ	113
3.1.4 กฎมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการ ไม่ควบคุมตัว	114
3.2 รูปแบบการระงับข้อพิพาทเพื่อลดปริมาณคดีของต่างประเทศ.....	116
3.2.1 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	116

3.2.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส	131
3.2.3 สหรัฐอเมริกา	148
3.2.4 สหราชอาณาจักร (ประเทศอังกฤษ)	157
4. กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย	163
4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	163
4.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาของประเทศไทย	167
4.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา	167
4.2.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	168
4.2.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	171
4.3 กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ	171
4.3.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550	171
4.3.2 พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553	172
4.3.3 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457	172
4.3.4 พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562	172
4.3.5 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562	172
4.3.6 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522	173
4.3.7 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534	173
4.3.8 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถาม พ.ศ. 2554 และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถาม พ.ศ. 2560	173
4.3.9 ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ.	173
4.4 ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด	176

บทที่

หน้า

4.4.1	ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าการไต่ถามและประนอม... ข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2555	176
4.4.2	ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของ พนักงานอัยการ พ.ศ. 2547.....	177
4.4.3	ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีอาญาที่จะไม่เป็น ประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัย หรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของ ประเทศ ปี พ.ศ. 2554 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561	179
4.4.4	ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือ ทางกฎหมายหมายแก่ประชาชน พ.ศ. 2562	179
3	ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)	184
1.	การวิจัยเอกสาร (Documentary research)	184
1.1	หลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	184
1.2	กฎหมายไทย	185
1.3	กฎหมายระหว่างประเทศ	186
1.4	กฎหมายต่างประเทศ.....	186
2.	การวิจัยภาคสนาม (Field research).....	186
2.1	การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview).....	186
2.2	การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-design).....	188
3.	การประชุมรับฟังความเห็น (Hearing)	193
4.	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	193
5.	การจัดทำร่างกฎหมาย.....	194
4	การระงับข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	196
1.	ปัญหา ข้อจำกัดและสถานภาพของการระงับข้อพิพาทในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยในปัจจุบัน	197

บทที่	หน้า
1.1 สถานภาพของการระงับข้อพิพาทในชั้นก่อนการแจ้งความร้องทุกข์ (ชั้นชุมชน)	199
1.2 สถานภาพของการระงับข้อพิพาทในชั้นพนักงานสอบสวน	204
1.3 สถานภาพของการระงับข้อพิพาทในชั้นพนักงานอัยการ	207
1.4 สถานภาพของการระงับข้อพิพาทในชั้นศาล.....	217
2. การระงับข้อพิพาททางอาญาในมติกฎหมายระหว่างประเทศและต่างประเทศ	232
2.1 การระงับข้อพิพาททางอาญาระดับระหว่างประเทศ	232
2.2 การระงับข้อพิพาททางอาญาระดับต่างประเทศ	235
3. การระงับข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยใน ปัจจุบัน	243
4. รูปแบบการระงับข้อพิพาททางอาญาเพื่อลดปริมาณคดีในกระบวนการยุติธรรม อาญาของไทย	269
4.1 การไกล่เกลี่ยคดีอาญา	269
4.2 การชะลอการฟ้องคดีอาญา	271
4.3 การสั่งไม่ฟ้องคดีที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	281
4.4 การต่อรองคำรับสารภาพ (Plea-Bargaining)	282
5. การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาททางอาญา.....	290
1. ประเด็นสาระสำคัญใน โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาท ในทางอาญาเพื่อลดปริมาณคดี.....	291
1.1 การไกล่เกลี่ยคดีอาญา (Mediation)	291
1.2 การชะลอการฟ้อง	291
1.3 การสั่งไม่ฟ้องคดีที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	291
1.4 การต่อรองคำรับสารภาพ (Plea-Bargaining)	291
2. การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-design) .	291
2.1 กระบวนการมีส่วนร่วมออกแบบกฎหมาย.....	292
2.2 ประเด็นในร่างกฎหมายว่าด้วยการระงับข้อพิพาททางอาญาของ ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะ	293

บทที่	หน้า
2.3 ประเด็นในร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาทในทาง อาญาของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มผสม.....	297
2.4 เปรียบเทียบประเด็นในร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาท ในทางอาญาของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม.....	301
2.5 การนำผลจากการมีส่วนร่วมออกแบบกฎหมายมาใช้ในการจัดทำ ร่างกฎหมายต้นแบบ.....	305
3. ร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาทในทางอาญา.....	309
3.1 โครงสร้างกฎหมาย.....	310
3.2 เหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมาย.....	310
3.3 ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการระงับข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. .... พร้อมหลักการและเหตุผล.....	310
4. บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการระงับ ข้อพิพาททางอาญา พ.ศ.	328
6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	354
1. สรุปและอภิปรายผล.....	354
2. ข้อเสนอแนะ.....	367
3. ข้อเสนอแนะประเด็นวิจัยต่อไป.....	369
บรรณานุกรม	371
ประวัติผู้วิจัย	382

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	รูปแบบการระงับข้อพิพาททางอาญาเพื่อลดปริมาณคดีขององค์กรไทย.....	199
4.2	เปรียบเทียบรูปแบบการระงับข้อพิพาททางอาญาเพื่อลดปริมาณคดี	229
4.3	จำนวนสถิติคดีที่เข้าสู่ศาลชั้นต้น	231
4.4	อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวช่วงปีงบประมาณ	231
4.5	เปรียบเทียบรูปแบบการระงับข้อพิพาทของระหว่างประเทศ	234
4.6	เปรียบเทียบรูปแบบการระงับข้อพิพาทของต่างประเทศ	242
4.7	เปรียบเทียบการไกล่เกลี่ยขององค์กรที่เกี่ยวข้อง	253
4.8	เปรียบเทียบหลักเกณฑ์มาตรการชะลอการฟ้อง	256
4.9	เปรียบเทียบกลไกทางกฎหมายในการระงับข้อพิพาทของไทยและต่างประเทศ	261
5.1	ประเด็นในร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาทในทางอาญาของ ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะ	296
5.2	ประเด็นในร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาทในทางอาญาของ ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มผสม	300
5.3	เปรียบเทียบประเด็นในร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการระงับข้อพิพาท ในทางอาญาของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม	304
5.4	การนำผลจากการมีส่วนร่วมออกแบบกฎหมายมาใช้ในการจัดทำ ร่างกฎหมายต้นแบบ	305
5.5	การเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติการระงับข้อพิพาททางอาญา พ.ศ.	311
6.1	รูปแบบการระงับข้อพิพาททางอาญาเพื่อลดปริมาณคดีขององค์กรไทย.....	359
6.2	เปรียบเทียบกลไกทางกฎหมายในการระงับข้อพิพาทของไทยและ ต่างประเทศ	361

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	20
2.1	กระบวนการดำเนินคดีอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	133
3.1	กลุ่มพนักงานฝ่ายปกครองผู้ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทในชั้นชุมชน	191
3.2	กลุ่มพนักงานสอบสวน ผู้ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทในชั้นสอบสวน	191
3.3	กลุ่มพนักงานอัยการ ผู้ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทในชั้นพนักงานอัยการ	192
3.4	กลุ่มผู้พิพากษา ผู้ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทในชั้นศาล	192
3.5	การรับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	193